

Sotsiaalministeerium

info@sm.ee

Teie: 24.08.2026 nr 1.2-2/72-1

Meie: 10.09.2026 nr 73

Eesti Puuetega Inimeste Koja tagasiside Sotsiaalkaitseministri 21. detsembri 2015. a määruse nr 74 „Abivahendite loetelu, tasu maksmise kohustuse ülevõtmise tingimused ning abivahendi tõendi ja kaardi andmed“ muutmise määrusele

Eelnõus on mitu positiivset muudatust – ratastooli käiturseade tuuakse abivahendite loetellu ning inimesel kaob vajadus läbida selle saamiseks erandimenetlus, vähendatakse korduva tõendi esitamise kohustust erandimenetluses, käimiskeppide ja karkude vajaduse tuvastamine muudetakse ühekordseks, laiendatakse elektriratastoolide ja invarollerite vajaduse tuvastajate ringi ning luuakse kõrgtehnoloogiliste kommunikaatorite üürivõimalus.

Järgnevalt eelnõu kitsaskohad ja EPIKoja võrgustiku ettepanekud:

Käiturseadme, elektriratastooli ja invarolleriga vastastikune välistamine.

EPIKoja liikmesorganisatsioonide tagasiside on, et sama inimene võib vajada korraga või eri olukordades mitut erineva funktsiooniga liikumisabivahendit. Käsiratastool koos käiturseadmega, elektriratastool ja invaroller ei ole tingimata üksteise alternatiivid. Need võivad olla vajalikud eri vahemaade läbimisel või välis- või sisekeskkonnas. Samuti ei pruugi abivajadus olla ajas muutumatu, nt võib muutuva kuluga haiguse puhul liikumisvõime lühikese aja jooksul muutuda.

Seisukoht: Palume seetõttu loobuda vastastikusest välistusest ning asendada see vajaduspõhise hindamisega.

Samuti palume muuta käiturseadme eeldust, mille järgi peab olema varem tehtud just SKA soodustusega käsiratastooli tehing. Kui inimesel on talle sobiv ja tehniliselt käiturseadmega

ühilduv ratastool juba olemas, näiteks ise ostetud vms viisil saadud, ei ole põhjendatud nõuda uue riigipoolse tehingu tegemist ratastooli soetamiseks ainult käiturseadme saamiseks.

Eesti Vähilaste Vanemate Liit toob välja, et kui inimesele ei võimaldata tema tegelikust vajadusest lähtuvat eri kasutuskeskkonda sobivaid abivahendi kombinatsioone, võib süsteem suunata valima ühe võimalikult suure funktsionaalsusega ja sellest tulenevalt kallima abivahendi. **Palume seetõttu hinnata välistuste mõju mitte ainult üksikute tehingute arvule, vaid ka lahenduste kogukulule.**

Eesti Vähilaste Vanemate Liidu ettepanek: Kui riik peab teatud kombinatsioonide puhul piiranguid vajalikuks, palume automaatse tehingupõhise välistuse asemel kirjeldada loetelu M-veerus funktsioonivajadusest ja kasutuskeskkonnast lähtuvad kriteeriumid (spetsialistide ja kasutajate osalusel). Näiteks võiks hinnata inimese võimet liikuda sise- ja väliskeskkonnas, ülajäsemete jõudu ja vastupidavust, läbitavaid vahemaid, maastikku ning seda, kas käiturseadet vajatakse ainult teatud olukordades.

Kõrgtehnoloogiline kommunikaator

Eelnõus nõutakse, et inimesel oleks kognitiivne ja funktsionaalne võimekus elektroonilist kommunikatsiooniseadet iseseisvalt kasutada, mis välistab inimesed, kes vajavad seadme kasutamisel kõrvalabi. Kommunikatsiooniabivahendit vajavad ka inimesed, kes suudavad selle abil oma tahet väljendada, kuid vajavad seadme käivitamisel, paigutamisel, seadistamisel ja sisustamisel, navigeerimisel, sümbolite valikul või alternatiivse sisendi kasutamisel kõrvalabi.

Seisukoht: Kriteerium tuleb sõnastada põhimõttel, et inimene suudab seadet kasutada „iseseisvalt või vajaliku juhendamise või kõrvalabi toel.“

Käimiskeppide koguseline piirang

Eesti Insuldipatsientide Selts toob välja, et taastumise jooksul võib inimese liikumisvõime oluliselt muutuda ja eri etappidel võib vaja minna erinevat tüüpi keppi. Seetõttu võiks kiiresti muutuva liikumisvõime või taastumisperioodi puhul olla võimalik saada soodustusega rohkem kui üks käimiskepp.

Seisukoht: Palume kiiresti muutuva liikumisvõime või taastumisperioodi korral võimaldada põhjendatud vajadusel tavamenetluses rohkem kui üks käimiskepp. Eelnõuga kavandatud ühekordne vajaduse tuvastamine vähendab halduskoormust, kuid ei lahenda koguselise piirangu probleemi.

Rehvide-rataste summapiir

Eelnõuga asendatakse rehvide ja rataste senine koguseline piirang „4 tk ühe aasta jooksul“ 308-eurose piirhinnaga kalendriaastas. Seletuskirja järgi on muudatuse eesmärk muuta süsteem paindlikumaks: inimene ei ole enam piiratud nelja rehvi või rattaga, vaid võib 308 euro piires soetada neid vastavalt vajadusele.

Palume selgitada, kas 308 euro piires on võimalik katta ka aktiivratastoolide, elektriratastoolide, invarollerite, käiturseadmete ning muude erilahendustega liikumisabivahendite rehvide ja rataste tegelik vajadus. Eelnõuga laiendatakse rehvide ja rataste kasutusala muu hulgas õue- ja toaraamidele ning käiturseadmetele, mistõttu võib ühe summapiiri alla kuuluvate toodete hinnatase olla väga erinev. Samuti palume põhjendada, kas 308-eurone piir on reaalses turuolukorras piisav?

Hügieeni- ja nahahooldusvahendid

Liikmete tagasiside põhjal ei pruugi hügieenivahendi vajadus olla seotud inkontinentsi või mähkmete kasutamisega. Näiteks võib liikumispuudega inimesel olla raskendatud duši või pesemisruumi kasutamine, kehaasendi muutmine või iseseisev pesemine, mistõttu võib niisutatud salvrätide või muu veevaba pesemisvahendi vajadus olla tingitud inimese funktsioonipiirangust, mitte inkontinentsist.

Seisukoht: Palume hinnata hügieenivahendite vajadust inimese tegeliku hügieeni- ja enesehooldusvajaduse alusel ning mitte siduda nende saamist üksnes uriini absorbeerivate abivahendite kasutamisega.

Pikaajalise üürimise kulutõhusus

Pikaajalise vajaduse korral võib abivahendi üürimine muutuda majanduslikult ebaotstarbekas. Palume analüüsida, kas pikaajaliselt kasutuses olnud lihtsamate ja stabiilse vajadusega abivahendite puhul on põhjendatud luua tavamenetluses võimalus abivahendi jääkväärtusega väljaostmiseks, kui see on inimesele ja riigile majanduslikult otstarbekam kui üürisuhte jätkamine.

Kokkuvõttes peab abivahendite süsteemi keskmes olema inimese tegelik ja vajadusel muutuv funktsioonivajadus. Varasem abivahenditehing, abivahendi tehniline kategooria, selle soetamise viis või inimese vajadus kõrvalabi järele ei saa ega tohi iseenesest välistada inimese vajadustele vastava abivahendi saamist.

Lugupidamisega

(digitaalselt allkirjastatud)

Maarja Krais-Leosk

Tegevjuht

Kristi Kähär

kristi.kahar@epikoda.ee, tel 5401 0462

Toetuste- ja teenustealase huvikaitsenõunik